

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 15.05.2025

Oikaisuvaatimus opetus- ja kasvatusjohtajan päätöksestä 05.02.2025, 6/2025

5192/01.01.03.10/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

palvelupäällikkö Matti Saarela, 044 416 3336

Päätös

Esittelijä

sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hylätä oikaisuvaatimuksen. Lisäksi lautakunta päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta jo kokouksessa.

Perusteluosa

Sivistyslautakunta käsitteli opetus- ja kasvatusjohtajan päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta 18.3.2025 / § 27 ja päätti palauttaa oikaisuvaatimuksen valmisteluun. Samalla lautakunta antoi valmisteluohjeen yksikkökohtaisesta resurssiperiaatteiden selvittämisestä. Kaupungin koulujen resurssiperiaatteet tuli käydä läpi kokonaisuutena, jotta voidaan varmistaa reilu ja tarkoituksenmukainen resurssien jako eri koulujen välillä.

Koulujen johtamisresurssitarkastelua on laajennettu oikaisuvaatimuksen edellisen käsittelyn jälkeen. Lahden kaupungin perusopetuksen kaikkien koulujen johtamisresurssi sekä johtamista tukevat resurssit on tarkasteltu uudelleen. Lisäksi tarkastelua on tarkennettu kartoittamalla kaikilta kouluilta rehtorien,

apulaisrehtorien ja -johtajien sekä koulusihteerien ja tiimien tehtävänjaot. Tehdyn kartoituksen perusteella on havaittavissa, että koulukohtaisesti on suurta vaihtelua rehtorien ja apulaisrehtorien sekä apulaisjohtajien välisissä tehtävänjaossa. Myös rehtoreiden ja muiden koulujen johtamistehtävissä olevien toimistotyön määrässä oli suurta vaihtelua. Selvityksen mukaan osassa kouluista toimistotyö (esim. valmistelutyö henkilöstöhallintojärjestelmässä) sisältyi valtaosin koulusihteerin tehtäviin, mutta toisaalta oli kouluja, jossa valmistelutyötä teki rehtori tai apulaisrehtori /-johtaja.

Aluehallintovirasto on toteuttanut kevään 2025 aikana työsuojelutarkastukset, jotka ovat kohdentuneet koulusihteerien sekä perusopetuksen ja lukion esihenkilöiden psykososiaalisten kuormitustekijöiden selvittämiseen ja arviointiin. Rehtorien työn keskeisenä kuormitustekijänä tuotiin esiin työtehtävien suuri määrä työaikaan nähden. Liiallisen työn määrän katsottiin keskustelun perusteella johtuvan mm. johdettavien suuresta määrästä, alati lisääntyvistä uusista työtehtävistä, työssä käytettävien järjestelmien hankaluuksista ja kouluissa esiintyvistä järjestyshäiriöistä, joiden selvittäminen vaatii rehtorin työpanosta. Liiallinen työmäärä suhteessa työaikaan oli kuormittanut valtaosaa vastaajista (rehtorit ja apulaisrehtorit) erittäin usein kyselyä edeltäneiden 6 kk aikana. Tuloksista ilmeni myös, että esimerkiksi toimiminen epäselvien ohjeiden tai odotusten pohjalta, liiallinen tietomäärä tai hallitsematon tietotulva, usean eri asian tekeminen samanaikaisesti, työn suuri vastuullisuus ja työn tekemisen jatkuva keskeytyminen oli kuormittanut haitallisesti valtaosaa kyselyyn vastanneista melko usein tai erittäin usein.

Perusopetuksen koulusihteerien työn keskeisiksi psykososiaalisiksi kuormitustekijöiksi kuvattiin tarkastuksella käydyssä keskustelussa mm. työn suuri määrä, kiire, työn sirpaleisuus ja jatkuvat keskeytykset. Työsuojeluvaltuutettu toi lisäksi esille, että joissain kouluissa myös rauhattomat työtilat voivat lisätä koulusihteerien työn kuormittavuutta. Lisäksi myös esimerkiksi epäselvyydet tehtäväkuvissa tai vastuissa, toimiminen epäselvien ohjeiden ja odotusten

pohjalta, liiallinen tietomäärä ja hallitsematon tietotulva olivat kuormittaneet haitallisesti valtaosaa kyselyyn vastanneista koulusihteereistä melko usein tai erittäin usein kyselyä edeltäneiden 6 kk aikana.

Molemmissa tarkastuksissa tuli esiin, että työntekijät kokevat työtä olevan liikaa. Epäselvyydet tai epätarkoituksenmukaisuudet tehtävissä ja vastuissa sekä työn tekemisen tapa kuormittavat osaltaan molempia ammattiryhmiä. Kehittämistyötä ja konkreettisia muutoksia tehtäväjakoihin sekä prosessien selkeyttämistä ja virtaviivaistamista tulee edelleen jatkaa, samoin yhteisen työn toimintakulttuurin uudistus- ja kehittämistyötä. Molempien ammattiryhmien työtehtävien uudistaminen kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa, eikä niitä ole järkevää kehittää toisistaan erillään, vaikka kummankin ammattiryhmän työn kehittämiseen sisältyy myös ammattiryhmäspesifejä, toisistaan erillisiä kehittämistarpeita.

Aluehallintoviraston työturvallisuusselvitysten mukaan nykyinen johtamisen ja tukipalveluiden resurssointi ei kokonaisuudessaan ole riittävä, jollei rehtoreiden ja koulusihteerien työtehtäviä vähennetä. Prosesseja selkeyttämällä ja järjestelmien toiminnallisuuksia parantamalla on mahdollista työkuormitusta jossain määrin keventää. Kokonaistilanne huomioiden olisi kuitenkin hyödyllistä myös vahvistaa resursseja, mikä edellyttäisi lisämäärärahaa henkilöstömenoihin ja lisäisi perusopetuksen henkilötyövuosia.

Mahdollinen henkilöstöresurssilisäys voitaisiin toteuttaa kahdella vaihtoehtoisella tavalla: lisäämällä apulaisrehtori- ja apulaisjohtajaresurssia tai lisäämällä koulusihteeriresurssia. Apulaisrehtori- ja apulaisjohtajaresurssin lisääminen tukisi johtamistyötä, mutta riskinä olisi, että resurssia kohdentuisi osaltaan apulaisrehtorien ja apulaisjohtajien tekemään toimistotyöhön, sillä koulusihteerien nykyistä työkuormaa ei Aluehallintoviraston selvityksen perusteella ole mahdollista lisätä. Hyvin todennäköistä olisi, ettei rehtoreiden, apulaisrehtoreiden ja apulaisjohtajien tekemä toimistotyö ainakaan vähentyisi nykyisestä.

Koulusihteeriresurssin lisäys mahdollistaisi rehtorien, apulaisrehtorien ja apulaisjohtajien tekemän toimistotehtävien siirtämisen koulusihteereille ja vapauttaisi siten työaikaan pedagogiikan ja henkilöstön johtamiseen sekä tukemiseen.

Mikäli Lähteen peruskoulun johtamisresurssi säilytettäisiin ennallaan (rehtori ja kaksi apulaisrehtoria) ja niiden koulujen, joissa on alhaisempi johtamisresurssi kuin Lähteellä, johtamisresurssi korotettaisiin Lähteen peruskoulun johtamisresurssin tasolle, tulisi perusopetukseen resursoida kaksi uutta apulaisrehtorin virkaa sekä yhteensä 28 lisätuntia apulaisjohtajille. Näillä lisäyksillä toteutuisi reilu ja tarkoituksenmukainen resurssien jako eri koulujen välillä ja Lähteen nykyinen johtamisresurssi säilyisi ennallaan. Edellä mainittujen johtamisresurssilisäysten kustannusvaikutus on yhteensä noin 255 000 euroa vuodessa. Koulusihteeriresurssin lisäys kahdella uudella koulusihteerin toimella kasvattaisi puolestaan henkilöstömenoja vuodessa noin 80 000 eurolla.

Rehtorit ovat toistuvasti tuoneet esiin, että heidän työaikaansa menee paljon toimistotyöhön ja se vähentää rehtoreiden mahdollisuuksia keskittyä rehtorityön ydintehtäviin. Tämä aiheuttaa kuormitusta rehtoreille, sillä rehtorit tiedostavat laadukkaan johtamistyön vaikutusmahdollisuudet opetuksen laatuun, työhyvinvointiin ja asiakkaiden tyytyväisyyteen. Näin ollen olisi tarkoituksenmukaista vähentää rehtoreiden, apulaisrehtoreiden ja apulaisjohtajien toimistotyötä ja siten vapauttaa heidän työaikaansa johtamistyöhön. Koulusihteeriresurssin lisäys mahdollistaisi muutosten toteuttamisen sekä koulusihteerien että rehtoreiden, apulaisrehtoreiden ja -johtajien työssä.

Johtamisresurssien kattavan tarkastelun perusteella Lähteen peruskoulun johtamisresurssi on tarkoituksenmukaista yhtenäistää kaupungin muiden koulujen resurssien mukaiseksi ja vastata Lähteen peruskoulun koulukohtaisiin haasteisiin kohdennetuilla resursseilla. Esimerkiksi 1.8.2025 voimaan tulevan oppimisen tuen

uudistuksen johdosta Lähteen peruskoululle lisätään resurssia ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin yhteensä 84 vuosiviikkotuntia, joka vastaa noin 3,5 erityisopettajaa. Sivistyslautakunnalle esitetään oikaisuvaatimuksen hylkäämistä. Kahden uuden koulusihteerin toimen lisäystä tulisi esittää huomioitavaksi talousarviossa 2026.

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 18.03.2025

§ 27

Päätös

Lautakunta päätti palauttaa asian valmisteluun.

Esittelijä

sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hylätä oikaisuvaatimuksen perusteettomana.

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä jäsen Rautapää teki seuraavan palautusesityksen:
"Sivistyslautakunta päättää palauttaa oikaisuvaatimuksen valmisteluun. Lähteen koulussa on n. 1100 oppilasta, koulu toimii kahdessa eri toimipisteessä. Henkilöstön jaksamisen, toimivan esihenkilötyön ja oppilaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi nykyinen määrä apulaisrehtoreita on paitsi perusteltu myös takaa paremmin laadukkaan koulutyön. Samalla lautakunta antaa valmisteluohjeen yksikkökohtaisesta resurssiperiaatteiden selvittämisestä. Kaupungin koulujen resurssiperiaatteet tulee käydä läpi kokonaisuutena, jotta voidaan varmistaa reilu ja tarkoituksenmukainen resurssien jako eri koulujen välillä." Jäsenet Vahter ja Pakkanen kannattivat tehtyä palautusesitystä.

Puheenjohtaja totesi, että koska on tehty asian käsittelyn keskeyttämistä koskeva kannatettu esitys, tulee kaikki puheenvuorot rajata koskemaan asian käsittelyn jatkamista.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu esittelijän päätösehdotuksesta poikkeava ehdotus, minkä johdosta tulee äänestä. Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jota kannattavat asian käsittelyn jatkamista äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat jäsen Rautapään palautusesitystä, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 5 JAA-ääntä (Lientola, Tuomi, Virrankorpi, Grönroos ja Aaltonen) ja 5 EI-ääntä (Vahter, Rautapää, Kaasinen, Pakkanen ja Markkanen).

Puheenjohtaja totesi palautusesityksen tulleen hyväksytyksi puheenjohtajan äänen ratkaistessa äänestyksen.

Perusteluosa

Lahden perusopetuksessa on lähtökohtaisesti jokaisessa yhtenäis- tai yläkoulussa rehtori ja virka-apulaisrehtori. Poikkeuksen tähän periaatteeseen tekee Kukkasen peruskoulu Nastolassa, jossa ei ole virka-apulaisrehtoria vaan apulaisjohtaja sekä Lähteen peruskoulu, jossa on rehtorin lisäksi kaksi virka-apulaisrehtoria. Aikoinaan Launeen kouluun yhdistettiin hallinnollisesti Salinkallion koulu ja myöhemmin Liipolan koulu. Tuossa yhteydessä kaikille silloisten koulujen rehtoreille oli taattava omaa tehtävää vastaava tehtävä. Silloinen Liipolan koulun rehtori hakeutui toiseen alakouluun rehtoriksi. Tehtäväjärjestelyjä jäi toteutettavaksi tämän jälkeen Salinkallion koulun rehtorin sekä Launeen koulun rehtorin ja apulaisrehtorin osalta. Muodostettiin uusi koulu, Lähteen peruskoulu, jossa oli edellisestä johtuen kaksi apulaisrehtorin tehtävää ja rehtorin tehtävä. Muutosta muiden vastaavien koulujen johtamisresurssin tasolle ei ole toteutettu aiemmin, koska vastaavia tehtäviä ei ole vapautunut tai nykyiset viranhaltijat eivät ole vapautuneita tehtäviä hakeneet tai eivät ole tulleet niihin valituksi.

Salpausselän peruskouluun on vapautunut virka-apulaisrehtorin tehtävä rehtorin eläköidyttyä ja silloisen apulaisrehtorin tultua valituksi rehtorin tehtävään. Salpausselän peruskoulun apulaisrehtorin virka on täytetty määräaikaaisesti lukuvuodeksi 2024–2025.

Viran toimipistesiiirrosta päättää Lahden kaupungin hallintosäännön mukaan opetus- ja kasvatusjohtaja, joka on päättänyt 5.2.2025 (6/2025) siirtää Lähteen peruskoulusta toisen apulaisrehtorin Salpausselän peruskouluun apulaisrehtorin virkaan. Koulujen johtamis- sekä kokonaisresurssitarkastelujen perusteella on todettu, että Lähteen peruskoulun toisen apulaisrehtorin viran siirtäminen Salpausselän peruskouluun on mahdollista. Työntekijä on antanut siirtoon suostumuksensa. Tällä resurssimuutoksella vastataan osaltaan perusopetukselle kohdennettuihin velvoitteisiin henkilöstötyövuosien vähentämiseksi vuoden 2027 loppuun mennessä.

Monitoimitaloissa toimivat koulut saavat monitoimitalohuojennusta 10 tuntia/viikko. Lähteen peruskoulu ei ole aiemmin saanut monitoimitalohuojennusta, koska heillä on ollut kaksi apulaisrehtoria. Elokuusta 2025 alkaen Lähteen peruskoulun johtamisresurssi muodostuu rehtorin ja apulaisrehtorin työpanoksesta. Lisäksi koulu saa käyttöönsä monitoimitalohuojennuksen kaupungin linjauksen mukaisesti sekä OVTES:n mahdollistaman maksimihuojennuksen kahden toimipisteen johtamisesta, yhteensä 14 tuntia, jonka kohdentamisesta koulu itse päättää.

Kokonaistarkastelussa on lisäksi huomioitu koulusihteeriresussi. Lähteen peruskoulu on ainoa Lahden peruskouluista, jossa on kaksi kokoaikaista koulusihteerää. Heidän työpanoksensa tukee osaltaan rehtoreiden työtä.

Oikaisuvaatimuksessa vaaditaan, että koululta ei voida siirtää toista apulaisrehtorin virkaa pois. Oikaisuvaatimus on liitteenä.

Oikaisuvaatimuksessa vedotaan koulun erityispiirteisiin, kuten maahanmuuttajien ja tukea tarvitsevien oppilaiden määrään ja käsityön painotetun opetuksen järjestämisen mahdollisuuteen. Lähteen koulu ei ole ainoa monimuotoinen koulu Lahdessa. Esimerkiksi Mukkulan peruskoulu on myös monimuotoinen koulu, jossa maahanmuuttajia ja tukea tarvitsevia oppilaita on enemmän kuin Lähteen peruskoulussa. Mukkulan peruskoulussa on myös mahdollisuus painotettuun opetukseen (liikunta), joka on vuosittain toteutunut toisin kuin Lähteen koulun käsityöpainotus, johon ei ole vuosiin muodostunut ryhmää.

Oikaisuvaatimuksessa vedotaan lisääntyneeseen oppilaiden päihteiden käyttöön ja levottomuuteen. Lisäksi oikaisuvaatimuksessa otetaan kantaa alueen sosioekonomiseen asemaan ja sen vaikutuksiin oppilaiden hyvinvointiin sekä näiden näkökulmien vaikutukseen rehtoreiden työhön.

Oikaisuvaatimuksessa esiin nostetut haasteet ovat keskeisiä huomioita koulujen arjesta. Niihin onkin kohdistettu kehittämis- ja tukitoimenpiteitä niin koulukohtaisesti kuin kaupunkitasoisestikin. Lähteen peruskoulun erityispiirteiden vuoksi on kouluun resursoitu muun muassa koulunkäynninohjaajaresurssia enemmän kuin muihin ylä- tai yhtenäiskouluihin lukuun ottamatta Mikkulan peruskoulua. Johtamisresurssi ei ratkaise edellä mainittuja haasteita. Oppilaiden arjen ja hyvinvoinnin haasteisiin vastaaminen edellyttää moniammatillisen ja monialaisen yhteistyön sekä koulun toimintakulttuurin ja -mallien edelleen kehittämistä sekä systemaattista toteuttamista. Opiskeluhoitotyö on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lähteen peruskoulun johtamisresurssi on tarkoituksenmukaista yhtenäistää kaupungin muiden koulujen resurssien mukaiseksi ja vastata Lähteen peruskoulun koulukohtaisiin haasteisiin kohdennetuilla resursseilla.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Tiedoksi: Lähteen koulu